
PRZEJAWY PRZEMOCY DOMOWEJ W POLSCE

RTHE SIGNS OF THE DOMESTIC VIOLENCE IN POLAND

Streszczenie: W artykule zwrócono uwagę na zjawisko przemocy domowej. Podkreślono, iż przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie, a przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować priorytetowe miejsce wśród zadań organów państwa. Zaznaczono też, że głównymi źródłami danych, na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, są policyjne statystyki, które odnoszą się do zgłoszonych przypadków oraz postępowań, które zakończono w określonych sprawach. Przedstawiono również analizę danych, dotyczących realizacji przez policję procedury „Niebieskiej Karty” w 2019 roku. Policja bowiem, obok przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, oświaty i ochrony zdrowia, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, została zobowiązana do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słowa kluczowe: przemoc domowa, agresja, rodzina, policja.

Summary: The article talks about the domestic violence phenomenon. It emphasizes that the family violence is one of the most important problems of the modern countries around the world. Therefore, the prevention of this phenomenon should be a priority for the Polish authorities. The article also points out that the main sources of data regarding the scale of the domestic violence are the police statistics which pertain to the reported cases as well as finalized proceedings. Furthermore, the article includes the analysis of data related to

the execution of the “Blue Card” procedure in 2019. Police, alongside with the representatives of the social welfare bodies, educational and healthcare institutions, and the community agencies for the prevention of alcohol-related problems, is required to undertake actions in order to prevent family violence.

Keywords: domestic violence, aggression, family, police.

Wstęp

Zagadnienie problemu przemocy w rodzinie od 20 lat jest jednym z głównych zainteresowań nauk społecznych. W latach 70. rozpoznano ogólną naturę skrajnych form agresji wewnątrz rodziny. Od tego czasu powstało wiele prac naukowych, w których problem ten został pogłębiony i opracowany pod kątem rozmiaru przemocy, jej form, charakterystyki przemocy w rodzinie, charakterystyki ofiar przemocy, jak również psychospołecznych skutków przemocy. Doniesienia te spowodowały wzrost społecznej świadomości tych kwestii i skłoniły do uznania przemocy rodzinnej za zjawisko powszechne, występujące w społeczeństwach w większości kultur [Rode 2010, s. 9]. Osoby, które zajmują się zagadnieniem przemocy wewnątrzrodzinnej sugerują, że wcześniejsza niechęć do podejmowania tego tematu ma swoje źródła w sposobie traktowania problemu jako wyrastającego, głównie na podłożu patologii społecznej lub osobowościowej. Ponadto drugim powodem może być inne, skrajnie odmienne założenie, że przemoc wobec najbliższych jest zwykłym codziennym przejawem funkcjonowania rodziny.

Rodzina jest najbardziej naturalnym i właściwym środowiskiem rozwoju jednostki ludzkiej, w którym człowiek uczy się jak żyć i funkcjonować w społeczeństwie [Gębuś 2006, s. 25]. Jest ona podstawową komórką społeczną, w której powinna panować zgoda i życzliwość, ale również miłość i przebaczenie [Dudzik 2010, s. 239]. Dom rodzinny zaś powinien być spostrzegany jako środowisko miłości i opieki, bezpieczne i ciepłe miejsce domowego ogniska, schronienie przed całym złem zewnętrznego świata. Niestety, dla wielu ludzi jest on miejscem terroru i cierpienia, zagrożenia i poniżenia, lęku i rozpacz.

W Polsce coraz częściej posługujemy się terminem „przemoc w rodzinie” lub nieco łagodniejszym „przemoc domowa”. W poszukiwanie skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również pomagania jej ofiarom, angażuje się wielu profesjonalistów i wolontariuszy, organizacji pozarządowych i specjalistycznych instytucji. Nie jest to jednak łatwe zadanie, bowiem środowisko rodzinne jest i powinno być skutecznie chronione przed ingerencjami

zewnątrznymi. Zajmowanie się przemocą domową wymaga zarówno wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk, występujących w życiu rodzinnym, jak i szczególnej troski i rozważliwej interwencji. Często jednak przejawy przemocy domowej są spektakularne i nie mamy żadnych wątpliwości w jej rozpoznawaniu. Potrzebne jest jednak określenie praktycznych kryteriów wskazujących na obecność przemocy w bardziej złożonych przypadkach. Warto zaznaczyć, iż w przemoc domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w taki sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny [Mellibruda 2019, s. 1].

Wzrost ilości literatury naukowej, która poświęcona jest problematyce agresji i przemocy, świadczy o dużym znaczeniu i złożoności tego zjawiska. Różne są źródła agresji i przemocy, mają bowiem na nią wpływ nie tylko zadatki wrodzone jednostki, ale aktywność własna, środowisko, w jakim przebywa, a wreszcie wzory zachowań, wskazywane w procesie wychowania [Radochońska-Wasiewicz 2013, s. 218].

Zjawisko przemocy w rodzinie

Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności właściwego określenia zadań organów państwa, w tym przede wszystkim organów ścigania, konieczna jest świadomość specyfiki zjawiska, jak również wiedza na temat cyklu przemocy w rodzinie. Ważna jest też świadomość sytuacji psychologicznej osób, które owej przemocy doświadczają, zwłaszcza że z przemocą w rodzinie wiąże się wiele mitów i stereotypów, które z pewnością utrudniają walkę z tym zjawiskiem. Przemoc w rodzinie bowiem, to nie tylko przemoc fizyczna, lecz także psychiczna, seksualna czy ekonomiczna. Wbrew wielu przekonaniom, ma ona miejsce nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, lecz także w tych dobrze sytuowanych rodzinach, które w ogólnej opinii społecznej uważane są za „normalne”. Przemoc owa występuje również we wszystkich grupach społecznych. Nie jest ona zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu. W cyklu przemocy wyróżnić można: fazę narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja, fazę ostrej przemocy, w której następuje wybuch tej agresji, oraz fazę miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprasza i obiecuje poprawę. Najczęściej to w fazie ostrej przemocy lub zaraz po niej, ofiary poszukują pomocy, wzywając policję lub uciekając do schronisk. Natomiast w następnej fazie wycofują się z kontaktu z osobami, które udzielają pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, mając pozorne poczucie odzyskiwania kontroli nad sytuacją. To „wycofywanie”, podobnie jak fakt dalszego pozostawania w związku ze spraw-

cą, może wydawać się niezrozumiałe. Jednak specjaliści, tłumacząc takie zachowanie ofiar, najczęściej odwołują się do syndromu wyuczonej bezradności lub do syndromu stresu pourazowego. Syndrom wyuczonej bezradności w przypadku ofiar przemocy oznacza poddanie się i rezygnację z aktywności, które ofiara podejmowała w celu poprawy sytuacji, a które okazały się nieskuteczne. Ofiara wówczas nabiera przekonania, że nie może nic zrobić, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo, rezygnuje więc z kolejnych prób zmiany sytuacji. Warto zaznaczyć, że ofiary, wbrew dość powszechnemu przekonaniu, podejmują wiele działań, które mają na celu poprawę swojej sytuacji. Po pierwsze, podejmują działania adresowane do sprawcy, np. podejmują rozmowę, unikają ataku poprzez wyjście z domu, ukrywają się i uciekają już w trakcie ataku. Po drugie, podejmują działania, które polegają na poszukiwaniu pomocy na zewnątrz. Wówczas rozmawiają one na temat doznawanej przemocy z krewnymi, znajomymi, sąsiadami, ale kontaktują się także z policją i organizacjami, które udzielają pomocy ofiarom przemocy. Natomiast najbardziej drastyczną reakcją ofiary jest odwzajemnienie przemocy i zabicie sprawcy. Analizując dalej sytuację ofiary, należy wziąć pod uwagę, że zastraszona przez sprawcę ma wciąż nadzieję na zmianę jego zachowania. Często też wstydi się swojej sytuacji, jest zależna ekonomicznie od sprawcy lub zostaje z nim z innych powodów, np. „ze względu na dzieci”. Ofiary często też uważają, że przemoc jest ich prywatnym problemem, żyją w przekonaniu niemożności otrzymania wsparcia oraz ochrony. I w tym miejscu należy podkreślić, że to policja odgrywa kluczową rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie [Spurek 2012, s. 17].

Rodzaje przemocy domowej

„Przemoc to wszelkie nieprzypadkowe akty, godzące w osobistą wolność jednostki lub przyczyniające się do psychicznej, a także fizycznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji” [Gulla, Wysocka-Pleczyk 2009, s. 13]. W świetle przepisu art. 2 ust. 2 znowelizowanej w 2010 roku *Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* jako „**przemoc w rodzinie**” należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [Ustawa jako członka rodziny definiuje osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)], a także inną osobę, wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą”, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym

seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą". Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że jest to działanie zamierzone i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Jedna ze stron ma przewagę nad drugą – najczęściej ofiara jest słabsza od sprawcy, który jest silniejszy, wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary oraz zdrowie i życie ofiary na poważne szkody [<http://www.niebieskalinia.pl>].

Osoby zajmujące się badaniem i leczeniem przemocy, zwracają uwagę na trzy zasadnicze kryteria: rodzaj zachowania sprawcy, jego intencje oraz skutki przemocy u ofiary. W literaturze przedmiotu najczęściej używa się terminu przemoc w rodzinie. Jest to termin ogólny, dlatego też należy zwrócić uwagę na wzajemne relacje, na bazie których można wyróżnić:

- przemoc rodziców wobec dziecka,
- przemoc wobec partnera w związku,
- przemoc wobec osób starszych w rodzinie [Badura-Madej, Dobrzyńska-Mesterhazy 2000, s. 12].

W oparciu literaturę można wyróżnić następujące rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,
- przemoc seksualna,
- przemoc ekonomiczna.

W odniesieniu do dzieci wymienione formy przemocy wyróżniają się następującymi zachowaniami:

1. Przemoc fizyczna – takie zachowanie wobec dziecka, które wywołuje u niego ból fizyczny z widocznymi śladami lub ich brakiem. Jest zachowaniem niosącym ryzyko uszkodzenia ciała, chociaż nie zawsze do tego dochodzi. To również groźne zadaniem bólu fizycznego, szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nieudzielenie niezbędnej pomocy. Lista ta nie wyczerpuje w pełni wszystkich form przemocy fizycznej, w praktyce spotyka się ich znacznie więcej.

2. Przemoc psychiczna – rozmyślne niszczenie lub znaczące obniżanie prawidłowego rozwoju dziecka. Zawiera przymus i groźby, zastraszanie. Może też polegać na niszczeniu przedmiotów, mających jakąś wartość dla ofiary. W pojęciu przemocy psychicznej wyróżniono: emocjonalne znęcanie – obrażanie werbalne, szykanowanie, upokarzanie, ciągłe krytykowanie, zastraszanie, wytworzenie stanów napięcia psychicznego, to również wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie,

kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie [Podolak 2013, s. 255]. Przemoc psychiczna niszczy poczucie własnej wartości, godności. Często rani bardziej niż przemoc fizyczna.

3. Przemoc seksualna – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, groźbach jej użycia, emocjonalnym szantażu [Badura-Madej, Dobrzyńska-Mesterhazy 2000, s. 18]. Przemoc seksualna to seksualne wykorzystywanie dziecka lub/i wciąganie dziecka w sferę aktywności seksualnej nieadekwatnej do jego etapu rozwoju [Paulo, Starzecka 2013, s. 180]. To również gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytyka zachowań seksualnych. Przemoc seksualna jest rozpoznawana znacznie rzadziej aniżeli przemoc fizyczna.

Trudnym do wyjaśnienia jest zjawisko przemocy w rodzinie. Bez względu, w jakiej formie wystąpi i wobec jakiegokolwiek osoby narusza prawa człowieka. Jest przestępstwem. Dziecko wychowujące się w rodzinie, w której występuje ryzyko przemocy, w atmosferze zagrożenia, niepewności, często poniżane i bite, czuje się odrzucone i takie będzie jego przekonanie o wartościach wychowania w rodzinie. Natomiast dziecko wychowywane w atmosferze miłości, radości, bezpieczeństwa będzie radosne i szczęśliwe. Dziecko będzie dobrze wspominać swoje dzieciństwo, a jako człowiek dorosły będzie chętnie do niej wracał i powielał wzorce wychowania wyniesione z domu rodzinnego. Dalsza droga życiowa dziecka, a w przyszłości sukces i szczęście osobiste dorosłego człowieka w dużej mierze zależą od tego, jak zostało przygotowane do życia przez rodzinę, a dom powinien kojarzyć się z bezpiecznym miejscem, kochającymi, bliskimi osobami, spokojem, życzliwością, troskliwością, wsparciem [Bielecka 2012, s. 238].

Należy podkreślić, iż zarówno dorośli pacjenci, jak również i dzieci – ofiary przemocy, odczuwają liczne problemy zdrowotne. Pomimo tego, iż korzystają oni z pomocy medycznej, nie zgłaszają prawdziwej przyczyny dolegliwości, zresztą same często nie są świadome, że ich choroba jest skutkiem życia w emocjonalnej huśtawce, w stałym napięciu i zagrożeniu. Jednakże każde podejrzenie zagrożenia życia i zdrowia dziecka, w wyniku krzywdzenia lub fakt zaistnienia przemocy, należy odnotować w dokumentacji medycznej, a następnie zwrócić się do instytucji i kompetentnych służb społecznych. W przypadku istnienia ewidentnych dowodów przemocy domowej, dziecku powinno się zapewnić bezpieczeństwo i zgłosić sprawę do sądu rodzinnego i nieletnich, który

do działań włącza policję i prokuraturę. W przypadku ofiar dorosłych należy okazać im wsparcie, zaproponować pomoc kompetentnych osób i zachęcić do skorzystania z tej pomocy, nawet jeśli ofiara nie zdecyduje się na wniesienie oskarżenia wobec sprawcy lub w danym momencie odmówi przyjęcia pomocy [Jakubowska-Winecka 2005, s. 14].

Przemoc domowa w liczbach

Głównymi źródłami danych na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie są policyjne statystyki, które odnoszą się do zgłoszonych przypadków oraz postępowań zakończonych w określonych sprawach. Dane policji przedstawiają liczbę interwencji domowych, dotyczących przemocy w rodzinie oraz – pochodzące z procedury „Niebieskie Karty”. Poniższe dane pochodzą ze strony głównej policji: informacja dotycząca realizacji przez policję procedury „Niebieskie Karty” w 2019 r. została opracowana w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniu podjętych przez policję działań wobec przemocy w rodzinie.

1. Liczba przypadków przemocy w rodzinie w latach 2017–2019 odnotowanych przez policję.

Analiza danych statystycznych wskazuje, że najczęstszym przejawem przemocy domowej jest przemoc psychiczna, a na drugim miejscu przemoc fizyczna. W 2019 r. odnotowano 81 000 przypadków stosowania przemocy psychicznej i liczba ta wzrosła zarówno w stosunku do 2018 r. (ówczesnie odnotowano 75 555 przypadków tego rodzaju przemocy, co dało wzrost o 7,21%), jak i w stosunku do 2017 r. (77 186 przypadków – wzrost o 4,94%). Odnosząc się do przemocy fizycznej, wskazać należy, że w 2019 r. odnotowano jej 58 963 przypadki, co w odniesieniu do 2018 r. stanowi wzrost o 1383 (dynamika wyniosła 102,40%), a do 2017 r. odnotowano (57 580 przypadków) spadek o 1012 przypadków (dynamika – 98,31%). W 2019 r. w przypadku przemocy seksualnej oraz innego rodzaju przemocy odnotowano spadek liczby przypadków w stosunku do 2018 r. W 2019 r. odnotowano 1238 przypadków przemocy seksualnej (spadek w stosunku do 2018 r. o 6 przypadków – 0,48%) i 23 004 przypadki innego rodzaju przemocy (spadek w stosunku do 2018 r. o 53 przypadki – 0,23%).

2. Liczba poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie w 2019 r. odnotowanych przez policję.

W 2019 r. najwięcej przypadków przemocy w rodzinie ogółem odnotowano na terenie podległym KWP we Wrocławiu (14 771), Katowicach (13 935)

i Poznaniu (12693). Natomiast najmniej w garnizonie: opolskim (3537), lubuskim (4723) i zachodniopomorskim (6882). W zakresie przemocy psychicznej najczęściej przypadków odnotowano na terenie podległym KWP we Wrocławiu (7254), Kielcach (7013) i Bydgoszczy (6793). Natomiast najmniej w garnizonie: opolskim (1595), lubuskim (2171) i zachodniopomorskim (3362). Przemoc fizyczna dominowała na terenie podległym KWP we Wrocławiu (5279 przypadków), Katowicach (5324) i Lublinie (4644). Najmniejszą liczbę przypadków przemocy fizycznej zanotowano w garnizonie: opolskim (1263), lubuskim (1536) oraz zachodniopomorskim (2600). Biorąc pod uwagę obszar przemocy w rodzinie powiązanej z tłem seksualnym, wskazać należy, że najczęściej zarejestrowano ich na terenie podległym KWP w: Katowicach (135), Krakowie (114) oraz Wrocławiu (109). Odnosząc się do tzw. przemocy ekonomicznej, najczęściej przypadków odnotowano na terenie KWP w: Radomiu (254), Łodzi (223), Katowicach (216). W sytuacji, gdy przemoc w rodzinie wyczerpuje znamiona art. 207 k.k. wszczęte zostaje postępowanie przygotowawcze. W 2019 r. na terenie całego kraju wszczęto 30 456 postępowań, co w porównaniu do roku 2018 (28 786 postępowań) dało wzrost o 5,80%, zaś w stosunku do 2017 r. (28 611) 6,45%.

3. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że były dotknięte przemocą w rodzinie w latach 2017–2019.

W 2019 r. liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie wyniosła 88 032 osoby, co w stosunku do 2018 r. stanowi spadek o 0,11%, zaś w odniesieniu do 2017 r. o 4,86%. Analiza danych statystycznych daje podstawę do twierdzenia, że w 2019 r. największą grupę osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, stanowiły kobiety (65 195 osób), co daje 74,06% ogółu ofiar przemocy w rodzinie. W dalszej kolejności pozostają osoby małoletnie – 12 161 osób (13,81% ogółu) oraz mężczyźni – 10 676 osób (12,13% ogółu). Przy czym spadek odnotowano tylko wobec osób małoletnich (o 243 osoby, dynamika wyniosła 98,04%). W odniesieniu do kobiet i mężczyzn odnotowano wzrost (odpowiednio o 0,21% i 0,04%). Wśród kobiet, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie zdecydowaną większość stanowią osoby w wieku do 65 roku życia (58 433 kobiety, wobec 6762 kobiet powyżej 66 roku życia). Kobiety w wieku do 65 roku życia stanowią 89,67% ogólnej liczby kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie. W 2019 r. odnotowano 10 676 mężczyzn, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięci przemocą w rodzinie. 84,78% tej grupy (9051 osób) stanowią mężczyźni w wieku do 65 roku życia, zaś 15,22% (1625 osób) powyżej lat 66. Ogólna liczba osób małoletnich, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą

w rodzinie, w 2019 r. wyniosła 12 161, z czego 6059 to dziewczęta, a 6102 to chłopcy.

4. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2017–2019.

W 2019 r. odnotowano wzrost ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Liczba ta wyniosła 74 910 osób, co w stosunku do 2018 r. (73 654 osoby) dało wzrost o 1 252 osoby (1,71%), zaś w stosunku do 2017 r. (76 206 osób) spadek o 1 296 osób (1,70%). Dominującą grupą osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, są mężczyźni. Mężczyźni stanowią 90,97% ogółu tego rodzaju osób. Kolejną w zakresie liczebności grupą są kobiety, które stanowią 8,61% ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie (w 2018 r. udział tej kategorii osób w ogólnej liczbie osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, wyniósł 8,21%). Nieletni stanowią 0,42% ogólnej liczby osób, przy czym w grupie tej dominują chłopcy (76,43% nieletnich) [<http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/137709>, Sprawozdania-z-realizacji-procedury-quotNiebieskie-Kartyquot.html].

Zakończenie

Człowiek jest istotą wolną, posiadającą swoją godność. Każdy zatem akt, wymierzony przeciw osobistej wolności człowieka, jest rozumiany jako akt przemocy. Wymuszanie na człowieku czegoś, co jest sprzeczne z jego wolą, również jest przemocą. Badania naukowe dowodzą, że najczęściej zjawisko przemocy dotyczy rodziny. To właśnie wewnątrz rodziny spotykamy najwięcej aktów przemocy, zarówno fizycznej, jak i psychicznej, której ofiarami są przede wszystkim kobiety i dzieci, ale także osoby starsze. Przemoc fizyczna (bicie), psychiczna i przemoc seksualna wobec kobiet i dzieci, dopiero od stosunkowo krótkiego czasu są postrzegane jako problem [Młyński 2012, s. 155]. Przemoc to zjawisko bardzo niepokojące współczesną rodzinę, gdyż jej skala poszerza się i dotyczy w większości dzieci i kobiety.

Analiza statystyk, dotyczących zjawiska przemocy domowej, pozwala zaobserwować, iż na przestrzeni ostatnich lat problem ten stopniowo się nasila. Dane przedstawiające liczbę interwencji, związanych bezpośrednio z zaistnieniem przemocy domowej, podjętych przez policjantów, pokazują bowiem, że liczba ta niemal z roku na rok wzrasta.

Jednak w Polsce coraz więcej profesjonalistów i wolontariuszy, organizacji pozarządowych i specjalistycznych instytucji angażuje się w poszukiwanie

skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w pomaganiu jej ofiarom. Nie jest to łatwe zadanie dlatego, że środowisko rodzinne jest i powinno być chronione przed ingerencjami zewnętrznymi. Zajmowanie się przemocą domową wymaga więc zarówno wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk, jakie występują w życiu rodzinnym, jak i szczególnej troski i rozważliwej interwencji. Ostatnie lata przynoszą coraz częstsze zainteresowania poznawcze i praktyczne patologicznymi zjawiskami występującymi aktualnie w rodzinie. Coraz częściej podejmowane są próby bezpośredniej interwencji w przypadkach destrukcji życia rodzinnego, co zwiększa gotowość, by analizować procesy zachodzące w rodzinie w trakcie ich aktualnego przebiegu oraz pomagać członkom rodziny w skutecznym radzeniu sobie z tymi zjawiskami [Sall 1998, s. 23]. Problem przemocy domowej jest tak złożony, że nikt nie oczekuje, że będzie on od razu rozwiązany. Jednak korzyści z interwencji mogą być chociażby takie, że sprawca poczuje się obserwowany i to być może powstrzyma go następnym razem. Ofiara poczuje, że ma wsparcie, może nabrać odwagi i przestanie się godzić na złe traktowanie. To już dużo.

Literatura

- Badura-Madej W, Dobrzyńska-Mesterhazy A., 2000, *Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 12, 18.
- Bielecka G., 2012, *Rodzina jako środowisko wspomagania i przekazywania wartości* [w:] Barłóg K. (red.), *W dyskursie pedagogicznym i edukacyjnym doby współczesnej*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, Jarosław.
- Dudzik I., 2010, *Rodzina wobec kryzysu wartości. Refleksja etyczna na marginesie przeprowadzonych badań* [w:] Ruszel M.E. (red.), *Rodzina. Wartości. Przemiany*, Fundacja Uniwersytecka w Stalowej Woli, Stalowa Wola.
- Gębuś D., 2006, *Rodzina. Tak, ale jaka?*, Warszawa.
- Gulla B., Wysocka-Pelczyk M. (red.), 2009, *Dziecko jako ofiara przemocy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Jakubowska-Winecka A., 2005, *Zaburzenia psychosomatyczne u ofiar przemocy domowej*, Niebieska Linia, nr 3/2005.
- Mellibruda J., 2019, *Polska przemoc domowa*, [w:] <http://www.psychologia.edu.pl/dziupla-jurka/teksty/1372-polska-przemoc-domowa.html> (dostęp: 23.02.2020, godz. 18.52)
- Młyński J., 2012, *Przemoc w rodzinie – skala zjawiska, ofiary przemocy i formy pomocy pracowników socjalnych*, *Studia Socialia Cracoviensia* 4 (2012) nr 2 (7).

- Paulo L., Starzecka J., 2013, *Przemoc wobec dziecka w rodzinie, analiza wyników badań przeprowadzonych w powiecie jarosławskim* [w:] Barłóg K., Tłuczek-Tadla E., Żak M. (red.), *Przemoc i agresja jako zagrożenie bezpieczeństwa i rozwoju dziecka*, Dyskurs Pedagogiczny, Tom 7, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, Jarosław.
- Podolak M., 2013, *Przemoc wobec dziecka w rodzinie, analiza wyników badań przeprowadzonych w powiecie jarosławskim* [w:] Barłóg K., Tłuczek-Tadla E., Żak M. (red.), *Przemoc i agresja jako zagrożenie bezpieczeństwa i rozwoju dziecka*. Dyskurs Pedagogiczny, Tom 7, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, Jarosław.
- Radochońska-Wasiewicz E., 2013, *Zjawisko agresji wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych a bezpieczeństwo w szkołach* [w:] Barłóg K., Tłuczek-Tadla E., Żak M. (red.), *Przemoc i agresja jako zagrożenie bezpieczeństwa i rozwoju dziecka*, Dyskurs Pedagogiczny, Tom 7, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, Jarosław.
- Rode D., 2010, *Psychologiczne uwarunkowania przemocy w rodzinie. Charakterystyka sprawców*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Sasal D., 1998, *Niebieskie karty*, Wydawnictwo PARPA, Warszawa.
- Spurek S., 2012, *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie*, LEX, Warszawa [w:] <https://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-> (dostęp: 25.02.2020, godz. 18.52)
- <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzynie/137709,Sprawozdania-z-realizacji-procedury-quotNiebieskie-Kartyquot.html> (dostęp: 27.02.2020, godz. 11.20)